

László
nagyváradai megyéspüspök körlevele

I. / 2016

Nr. 321/2016.

SZENTJOBB – EGYHÁZMEGYÉNK ŐSI KEGYHELYE

Az Irgalmasság Évében tervezett lelkipásztori programok között, ahogyan azt Főtisztelendő Paptestvéreim már előző körlevelemben láthatták, két **szentjobbi zarándoklat** is szerepel: az első papok és szerzetesek zarándoklataként **2016. május 30-án**, a második pedig mint egyházmegyei zarándoklat **2016. szeptember 11-én** vezet bennünket egyházmegyénk ősi kegyhelyéhez. Felelevenítve magunk előtt a kegyhely történelmi múltját, – amelyből kiderül, hogy az idők folyamán két szempontból is jelentős számunkra a szentjobbi apátság, ill. a plébánia és a templom, – a Ferenc pápa által elrendelt Szentév jó alkalom arra, hogy újra elköteleződjünk ősi kegyhelyünk és a hozzá kötődő zarándoklatok felélesztése, ill. felkarolása mellett. Ezen meggondolásból, a régi hagyományokra alapozva, kiemelkedő szentélyé nyilvánítom és egyben **zarándokhelyként erősítem meg** a Boldogságos Szűz Mária születésének tiszteletére felszentelt szentjobbi plébániatemplomot.

A zarándokhelyre vonatkozó történelmi összefoglalót valamennyiünk figyelmébe ajánlom, úgy ahogyan azt munkatársaink szakszerűen felvázolták:

A Berettyó partján fekvő Szentjobb a püspöki székhely mellett a Váradai Római Katolikus Egyházmegye **legfontosabb kultuszhelye**. Rangját két kiemelkedő jelentőségű hagyomány alapozta meg: itt állt egykoron a Szent László által alapított **bencés rendi apátság**, melyben Szent István bebalzsamozott jobb karereklyéjét – a legrangosabb magyarországi ereklyét – őrizték három évszázadon keresztül (erről kapta nevét a település is), valamint a Dlohuliczky József, apátsági adminisztrátor által Kisboldogasszony tiszteletére felépített kápolna **barokk oltárképe**, melyet jelenleg a szentjobbi plébániatemplomban őriznek és amelynek tisztelete 1948-ig éves búcsújárásokat generált.

A középkori kultuszhely

A Hartvik püspök által szerkesztett Szent István életrajz hagiográfiai toposzaiból kikövetkeztethetően a király sírjából talán még a szentté avatása előtt előkerült teljes jobb kar és gyűrűs kézfej Mercurius székesfehérvári örkanonok tulajdonába jutott, aki Bihar megyei birtokán őrizte. VII. Gergely pápa 1083-ban kelt apostoli levelével elrendelte I. István szentté avatását. Egy évvel később a fényes kísérettel odalátogató I. Lászlónak Mercurius csodával magyarázta meg a helyzetet: meggyőzte arról, hogy az ereklye isteni rendelésből került oda. Erre a király Szent István tiszteletére bencés monostort alapított azon a helyen, gazdag adományokkal látva el, és Mercuriust tette apátjává. A Jobb megtalálásának dátuma a Pray-kódex naptára szerint **1084. május 30.** Ekkortól kezdve az ereklye különleges tisztelet tárgyává vált, az azt őrző Berettyómonostor – akkor még fából készült épületekkel – pedig zarándokhellyé.

Halála előtt László király megbízta Álmos herceget, hogy a faépület helyett kőtemplomot emeljen az ereklye őrzésére. A jelek szerint Álmos valóban elődje akaratának megfelelően, rangjához méltóan építhette ki a kolostort, melynek jövedelmeit és privilégiumait többször is megerősítették az Árpád-kor folyamán. Még Szent László király rendelte el a karereklye számára egy díszes tartó elkészítését és a templom oltárára helyezését illetve nyilvános tiszteletben részesítését. Ezt ábrázolhatja a kolostor hiteleshelyi pecsétjéről ismert, könyökben meghajlított kar formájú ereklyetartó. **A május 30-iki ünnepet a XV. század végéig Váradon és Székesfehérváron is megtartották**, misét és zsoltósmát végeztek Szent István tiszteletére, magának az ereklyének a tiszteletét pedig az Aranybulla iktatta törvénybe.

A kegyhely jelentősége a XIV. század közepétől kezdve csökkent, a karereklye egyes részei 1370-ben, illetve az 1420-as években sorra elkerültek Szentjobbról, a kultuszközpont pedig Székesfehérvárra tevődött át. Ennek ellenére az esztergomi főkapitán XIV. század végi vizitációja szerint Szentjobb még akkor is az exempt, illetve az esztergomi érsek alá rendelt bencés kolostorok közé tartozott. Ebbéli minőségében erősíti meg IX. Bonifác pápa 1399-ben, majd utódai a XV. század során. Az 1480-as évektől 1556-ig, a rendház megszűntéig pálosok vették át a kolostor irányítását.

A hagyomány szerint az apátság maradványaiból – és nagy valószínűséggel állítható, hogy annak a helyén, illetve köré – építették fel a XVI-XVII. századok folyamán a később végvári szerepet is játszó szentjobbi várat, melyet a szatmári béke (1711) után lerombolnak. A kolostort túlélte azonban az apáti cím és a hozzá tartozó javadalom. A település a hódoltság után visszakerült a visszaállított apátság birtokába, Winkler Mátyás apát pedig az 1710-es években szerény rendházat emelt a vár területén. Ezt az apáti lakot bővítették azután folyamatosan a XVIII-XX. századok folyamán, és ez képezi a ma is fennálló épületnek, mely a Nagyváradi Római Katolikus Püspökség kezelésében található.

Az újkori kultuszhely

A szentjobbi kultuszhely másik eleme, a **Mária-kegykép, amely eredetileg az 1769-ben épült Szűz Mária születése kápolna oltárán állt**, jelenleg a Dietrichstein Károly apát által 1745-ben emelt szentjobbi templomban őrzik.

Az olajkép aranyozott háttér előtt a bizánci Hodegetria típusú **Brünni Fekete Máriát** ábrázolja, karján az áldást osztó gyermek Jézussal, akinek bal kezében az Élet Könyve látható. A háttér aranylapján az ikonfestészetben gyakori görög Mária-monogram látható, Mária feje fölött, kétoldalt: **MP ΘΥ** (Mária, Isten Fiának Édesanyja). Mária jobbával a gyermek felé mutat. A hagyomány szerint az ilyen típusú ikonok előképét Szent Lukács evangélista festette egy cédrustáblára. Sajátossága az arcok és a kezek sötét, „napbarnított” tónusa, amiről nevét (Fekete, illetve Szerecsen Madonna) is kapta. Az eredeti ikonon a Mária nyakába helyezett ereklyetartó, mely az Istenszülő ruhájának egy darabját őrzi, valószínűleg IV. Károly német-római császár ajándéka.

A szentjobbi kép mintájául szolgáló brünni Fekete Máriát IV. Károly ajándékozta a brünni Szent Tamás ágostonos rendi kolostornak valamikor 1373 előtt, ma az óbrünni Szűz Mária templom főoltárán áll. Pontos eredete nem tisztázott, az viszont biztos, hogy a bizánci ikon a XIII-XIV. században készült. A hagyomány Konstantinápolyból eredezteti – ide Ilona császárnő vitte volna a Szentföldről –, ahonnan Milánóba került, majd II. Frigyes ajándékozta volna el Ulászló cseh királynak. Később, 1356-ban Luxemburgi IV. Károly testvérének, János morva örgrófnak adta, hogy helyezze el a kolostortemplomban. Az egyik legfontosabb morvaországi kegyképnek már korán kialakult a helyi kultusza, majd 1736 után tisztelete jelentősen elterjed, miután a brünni hívő polgárság a pápaság engedélyét elnyerve koronát helyezett Mária és Jézus fejére. Brünni Fekete Mária tiszteletének Magyarországon is maradt nyoma, amiről elsősorban XVIII. századi másolatok tanúskodnak, közülük tartozik a szentjobbi.

A kegyképhez és eredetéhez számos monda és helyi hagyomány tapad, melyek egyrészt a régi (középkori) kolostorhoz, másrészt egy itt élt és a katolikus közösség által eltartott remetéhez kötődnek, illetve a hódoltságot sértetlenül átvészelt kép csodás jellegét hangsúlyozzák. A különleges képességekkel felruházott kegykép híre és a rá vonatkozó vallásos elbeszélések a kommunista diktatúra évtizedei előtt még búcsújárók sokaságát vonzották Szentjóra szeptember 8-án – teljes búcsú reményében sokan gyalog tették meg az utat –, s így az tovább élte a középkori hagyományt és az ide irányuló zarándoklatokat.

Fentiek ismeretében megalapozottnak találom, hogy a jövőben még nagyobb figyelmet fordítsunk ősi kegyhelyünknek és az ide vezető zarándoklatok megszervezésének. A szeptemberi búcsú alkalmával az elmúlt években is érkeztek zarándokok Szentjóra, és bízunk benne, hogy a jövőben még többen fognak csatlakozni, hogy a Boldogságos Szűzanya közbenjárását és Szent István királyunk oltalmát kérjék a szentjobbi kegyhelyen.

Nagyon számítok arra, hogy paptestvéreim mindent megtesznek annak érdekében, hogy a hívekkel együtt eljussanak a lelki megújulás ezen forrásához. Ebben számítunk a helyi egyházközség vendégszeretetére, papjaink és híveink áldozatvállalására. Már most hívom kedves paptestvéreimet, szerzeteseinket, zárándokoljunk együtt **2016. május 30-án Szentjobbra, ahol d.e. 11.00 órakor** mutatjuk be a szentmisét. **Szeptember 11-én** pedig kérem, szervezzük meg híveink zárándoklatát is! Mindenkinek a fáradozását előre is köszönöm!

* * *

Nr. 322/2016.

LELKIPÁSZTORI PROGRAMOK 2016-BAN – EMLÉKEZTETŐ

A karácsonyi körlevélben már közöltük a 2016-os évre tervezett Egyházmegyei Lelkipásztori Programot. Így megadatott az a lehetőség, hogy a plébániai és/vagy esperesi programokat idejében és a központi programokhoz igazítva lehessen eltervezni. Szentatyánk, Ferenc pápa különleges érzékenységgel fordul a rászorulóok, a szükségét szenvedők felé, de talán még inkább fontosnak tartja az Isten irgalmasságát hirdetni szerte a világon. Ezt szeretnénk mi is ebben az évben megvalósítani egyházmegyénkben: Isten irgalmasságának üzenetét minél több emberhez eljuttatni, illetve az ő szeretetét megéreztetni.

I. Szentévi programok az első félévben

Az előttünk álló év folyamán **zárándoklatok** szervezünk a nagyváradi székesegyházhoz és a szent kapuhoz a már közölt beosztás szerint. Kérem Paptestvéreimet, segítsük híveinket, hogy ezeken a szentévi zárándoklatokon részt vehessenek, és ezáltal is megtapasztalhassák az Atya irgalmas szeretetét. Ugyanebbe a témakörbe tartozik a Szentatyánk által meghirdetett „**24 óra az Úrért**” elnevezésű ájtatosság **2016. március 4-5-én**, mely az Úrral való szorosabb kapcsolatunk elmélyítését szolgálja. Papként különleges módon is szükségünk van erre a megtartó erőre! **2016. május 30-án** a Paptestvérekkel közösen zárándokolunk **Szentjobbra**, ahol keresztény gyökereinknél róhatjuk le tiszteletünket és ajánlhatjuk magunkat Mennyei Atyánk irgalmába.

II. Egyéb pasztorális jellegű programok és különféle képzések

Az éves papi lelkigyakorlattal kapcsolatban szeretném felhívni a figyelmet arra, hogy – az eddigi tapasztalatokból okulva – az idén csak **egy lelkigyakorlatot** tartunk Súlyomkőváron **2016. július 11-15** között, melynek vezetője **Ft. Barsi Balázs OFM** ferences atya lesz. Jelentkezni a püspöki irodán lehet.

Nagy öröm tapasztalni, hogy az ifjúsági pasztoráció plébániák és esperességek szintjén is szépen alakul, éppen ezért nagy lelkesedéssel készülünk az **Egyházmegyei Ifjúsági Találkozóra**, mely a „*Boldogok az irgalmasok, mert nekik is irgalmaznak*” (Mt 5,7) mottó jegyében kerül megszervezésre **2016. június 11-én, szombaton**. A találkozó az előző évekhez hasonlóan 8.00-10.00 óra között regisztrációval kezdődik a Szent László Római Katolikus Teológiai

Líceumban. Ebben az évben különös szeretettel várjuk a találkozóra azokat a fiatalokat, akik az év folyamán bérnálóznak. Kérem az érintett plébánosok gondoskodjanak róla, hogy a bérnálóknak jelen legyenek a találkozón!

Tapasztaljuk, hogy a keresztény családok értékrendjét nap mint nap támadás éri. A múlt évi Családok Világtalálkozója, valamint az őszi püspöki szinódus a hagyományos értékeket igyekezett megerősíteni családjaink életében, és ez bennünket is sürget, hogy a ránk bízott családokkal komolyan és rendszeresen foglalkozzunk minden plébánián, nem csak a „szükséges lelkipásztori” szolgálat szintjén, hanem inkább az előzékeny törődés jegyében. A **Családok Egyházmegyei Találkozásán, 2016. május 28-án** Bíró László, a MRKPK családreferens püspöke fog meglátogatni bennünket, hogy a családok megerősítéséért vállalt szolgálatáról beszéljen. A jegyesoktatás terén különösen a leendő házaspárok és fiatal házaspároknak szeretnénk kézzelfogható segítséget nyújtani „**párkapcsolati műhely**” címen; a részletekről idejében küldünk tájékoztatót.

Kántoraink lelkinapját 2016. március 12-én tartjuk a Pasztorális Központban, melyre szeretettel várjuk kántorainkat, melynek előadója Balogh Piusz OPraem. gödöllői perjel.

A **2016. június 18-án** tartandó Média Napot az **50. Tömegkommunikációs Világnap** jegyében szervezzük.

A Katekétikai Központ hatékonyan szervezi **hitoktatóink** és **katolikus pedagógusaink** hitéleti és szakmai továbbképzőjét. Továbbra is az érintett pedagógusok, de még a lelkipásztorok figyelmébe is ajánlom ezeket a képzéseket ill. programokat. Nagy segítségünkre lehetnek ezek nem csak a hitoktatás területén, hanem a lelkipásztori munka minden területén! A soron következő **Pedagógusok Lelkinapján, 2016. március 19-én** a Segítő Nővérek osztják meg velünk lelki kincseiket. A meghívás hitoktatóinkon keresztül történik, de kérem a Főtisztelendő Paptestvéreket, személyesen is szólítsák meg katolikus pedagógusainkat bátorítva őket a részvételre.

Mérföldkőhöz érkezett a *Papi és szerzetesi hivatások nyomában* elnevezésű hittanverseny: **2016. február 18-25.** között tizedik alkalommal szervezzük meg.

* * *

Nr. 323/2016. IRGALMASSÁG ÉVE – 24 ÓRA AZ ÚRÉRT

Ferenc pápa ezen kezdeményezéséről, amelyet a Szentév idejére különleges módon figyelmünkbe ajánl, részletesebben szeretnék szólni. Álljanak előttünk a Szentatya szavai: „*A Nagyböjt negyedik vasárnapja előtti pénteken és szombaton*

megtartott 24 óra az Úrért elnevezésű ájtatosság gyakorlatát terjeszteni kell az egyházmegyékben. Sokak számára ez jelentheti a szentgyónás lehetőségét, köztük számtalan fiatalnak, akik gyakran ezen alkalommal találják meg az Úrhoz való visszatérés útját: élük át az elmélyült imádság élményét és fedezik föl életük értelmét. Állítsuk újra meggyőződéssel középpontba a kiengesztelődés szentségét, mert ez teszi kézzelfoghatóvá az irgalmasságot. A gyónás minden bűnbánó számára a valódi belső béke forrása lesz.” (Ferenc pápa: Misericordiae Vultus 17)

Erre a kérésre válaszolva, **2016. március 4-5-én** egyházmegyénkben is megszervezzük a **24 óra az Úrért** elnevezésű ájtatosságot. Kérem a Főtisztelendő Plébánosokat, szíveskedjenek egy programot összeállítani, mely a péntek esti szentmisével kezdődjön a helyi plébániatemplomban és a szombat esti szentmisével érjen véget. A program hangsúlyos pontja legyen a szentségimádás és a gyónási lehetőség, amire fel lehet építeni a helyi szokásoknak megfelelő lelki programot: végezhetünk bűnbánati liturgiát, rózsafüzér imádságot, az irgalmasság rózsafüzérét, keresztúti ájtatosságot, litániákat, szentírásolvasást stb. Az egész egyházmegyét átölelő imaláncról van szó, ezért kérem a Főtisztelendő Plébánosokat, szíveskedjen bekapcsolódni és a híveket is mozgósítani az imára egyházmegyénk, közösségeink, családjaink megújulásáért. Előre is köszönöm mindenkinek az áldozatvállalását!

* * *

Nr. 324/2015.

BOLDOG SZILÁRD VÉRTANÚ PÜSPÖK – ÜNNEPÉLYES VESPERÁS

Ez évben is, **február 21-én** Boldog Szilárd vértanú püspökünkre emlékezve, a Székeskáptalan, papságunk és híveink jelenlétében ünnepélyes vesperást tartunk a székesegyházban. Jó alkalom ez arra, hogy vértanú püspökünk iránti tiszteletünket kifejezzük és közbenjárásába ajánljuk saját magunkat és egész egyházmegyénket, a hitben való megerősödés és kitartás kegyelmét kérve. Ezen alkalommal adjuk át „*A Hit Szolgálatában*” nevet viselő egyházmegyei érdemérmét.

Kérem Főtisztelendő Paptestvéreimet, hogy lehetőségeikhez mérten, híveik kíséretében vegyenek részt ezen a vesperáson és továbbra is buzdítsák híveiket arra, hogy minden szükségben bizalommal kérjék Boldog Szilárd püspök közbenjárását. A már közölt ima szövegét továbbra is terjesszük:

Ima Boldog Bogdánffy Szilárd közbenjárásáért

Irgalmas Istenünk, te Boldog Szilárd vértanú püspöknek erőt adtál, hogy bátor lélekkel kitartson a szenvedés gyötrelmei között és élete feláldozásával tegyen tanúságot Egyházadhoz való hűségéről. Alázatosan kérünk, közbenjárására adj erőt nekünk is, hogy földi életünk küzdelmei után, választottaid seregében örökké örvendhessünk. Krisztus a mi Urunk által. Ámen.

Nr. 325/2016.

OLAJSZENTELÉSI MISE

2015. március 24-én, Nagycsütörtökön, d.e. 10.00 órakor tartjuk székesegyházunkban az olajszentelési szentmisét, melyre a kedves paptestvéreket, a szerzetesnőket és szerzeteseket már most szeretettel hívom. Egyben arra kérem paptestvéreimet, beszéljünk híveinknek is erről a szép alkalomról, kihangsúlyozva előttük az olajszentelési szentmise jelentőségét és szépségét. Amennyiben lehetséges, tegyük lehetővé azt, hogy híveink is, főleg a ministránsok vegyenek részt ezen a szentmisén. A szentmisét követően lehet átvenni a megszentelt olajokat. A szokásos szerény agapéra, amelyet a Püspöki Palota dísztermében készítünk, szeretettel várom minden paptestvéreimet, a szerzeteseket és szerzetesnőket!

* * *

Nr. 326/2016.

SZENT LÁSZLÓ ÜNNEPE – EGYHÁZMEGYEI ZARÁNDOKLATI NAP

Húsvét V. vasárnapja, **Egyházmegyei Zarándoklati Napunk** ez évben **április 24-re esik**. Ezúton is hívom egyházmegyénk papjait és szerzeteseit, iskolánk nevelőit és diákjait, intézményeink dolgozóit és minden kedves hívőt, vegyünk részt ezen a kiemelkedő ünnepen. A Főtisztelendő Plébános urak szíveskedjenek idejében hirdetni ezt az alkalmat és szervezzék meg a hívek zarándoklatát. Az ünnepi szentmise, az eddigi gyakorlat szerint **d.e. 11.00 órakor** kezdődik a nagyváradi székesegyházban. A zarándokokat a székesegyház főbejáratánál fogadjuk és 10.00 órától imádságos ráhangolódásra várjuk. Továbbra is kérem, szorgalmazzuk, hogy a csoportok körmenetben érkezzenek, kereszttel és templomi lobogókkal, ha lehetséges beöltözött ministránsokkal. Amint eddig is gyakoroltuk, ezen a napon a plébániák miserendjét úgy módosítsuk, hogy papok és hívek eljuthassanak az ünnepi szentmisére; nagyváradi viszonylatban úgy időzítsük, hogy legkésőbb 10.00 órakor kezdődjön szentmise. Köszönöm a megértést, a támogatást és a fáradozást!

* * *

Nr. 327/2016.

BÉRMÁLÁSOK ELŐKÉSZÍTÉSE

Az eddig benyújtott igénylések alapján elkészítettük a bérmálások sorrendjét, amelyet az érintettekkel közöltünk. Továbbra is szorgalmazom, hogy csak olyanokat engedjünk a bérmálás szentségéhez, akik komoly előkészületen vettek részt. A bérmálkozáshoz szükséges életkor minimum 12 év. A Főtisztelendő Plébános Urak szíveskedjenek a bérmálandók névsorát **március 19-ig**

Hivatalomnál leadni. Továbbá azt is kérem a Főtisztelendő Plébános Uraktól, hogy a felkészítő alatt a következő három tematikát próbálják elmélyíteni a bérházasokkal: *1. Mi szükséges ahhoz, hogy a bérházas szentségében megkapjam a Szentlélek ajándékát? 2. Hogyan ismerhetem fel környezetemben a Szentlélek jelenlétét, működését? 3. Fontos személy érkezésére készülök. A találkozás előtt levelet írok a várt személynek.* - A Szentlélek eljövételére várva, a jelöltek írjanak egy levelet a Szentléleknek, akinek érkezését várják. Ezt a levelet kérem a bérházasokat megelőzően pár nappal hozzám eljuttatni. Előre is köszönöm a kedves paptestvérek támogatását, a bérházasok és a szülők hozzáállását!

* * *

Nr. 328/ 2016.

TŰZVÉDELMI FIGYELMEZTETÉS

Mindenkinek figyelmébe ajánlom a tűzvédelmi előírásoknak betartását. Vizsgáljuk át templomainkat, épületeinket, hogy minden olyan tényezőt kiiktassunk, ami veszélyeztetné környezetünket és javainkat. Az illetékes hatóság folyamatosan végzi ellenőrzéseit. Ilyen jellegű megkeresésekhez kötelesek vagyunk támogatásunkat nyújtani. Előre is köszönöm!

* * *

Nr. 329/2016.

BEKÜLDÖTT KIMUTATÁSOK, ANYAGOK

Köszönöm minden kedves paptestvéremnek az időben benyújtott kimutatásokat és egyéb anyagokat (lelkipásztori beszámoló, költségvetések, anyakönyvi másodlatok, stb.) Valamennyiük számára kegyelmekben gazdag nagybőjti szentidőt kívánok.

Nagyvárad, 2016. február 3-án

† László s.k.
megyéspüspök